

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 25ης Μαρτίου 1992

σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορήγησε η Ισπανία υπέρ της Hytasa y Tejidos Anduluges, SA, η οποία φέρει σήμερα την επωνυμία «Mediterráneo Tecnica Textil» SA και του αγοραστή της

(Το κείμενο στην ισπανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(92/317/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 93 και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας ότι:

I

Η Hilaturas y Tejidos Anduluges, SA, ή Hytasa η οποία φέρει σήμερα την επωνυμία Mediterraneo Tecnica Textil (MIT), ήταν δημόσια επιχείρηση έως το 1990 και ανήκε στο ισπανικό κράτος μέσω της Υπηρεσίας Δημοσίων Κτημάτων του Υπουργείου Οικονομικών (Patrimonio).

Ιδρύθηκε το 1937 στη Σεβίλη από ιδιώτη επιχειρηματία. Λόγω των χρηματοοικονομικών δυσκολιών που αντιμετώπιζε, ο έλεγχός της περιήλθε το 1982 στο Patrimonio.

Η Hytasa ασκούσε δραστηριότητες καθετοποιημένης παραγωγής προϊόντων από δαμδάκι, πραγματοποιώντας εργασίες εκκοκισμού, νηματοποίησης, ύφανσης, τελικής επεξεργασίας και ραπτικής· πραγματοποιούσε επίσης εργασίες νηματοποίησης, ύφανσης και τελικής επεξεργασίας στον τομέα των προϊόντων από μαλλί.

Η εταιρεία διαθέτει εργοστάσιο στη Σεβίλη, στο οποίο εκτελούνται οι κλωστοϋφαντουργικές εργασίες (νηματοποίηση, ύφανση και τελική επεξεργασία), καθώς και άλλες τρεις

εγκαταστάσεις σε μικρές πόλεις της ίδιας περιοχής στις οποίες εκτελούνται οι γεωργιομηχανικές εργασίες (εκκοκισμός). Διαθέτει επίσης αγροτεμάχια έκτασης 100 000 τετραγωνικών μέτρων.

Από την ημερομηνία απόκτησης της εταιρείας και μέχρι το 1986 το Patrimonio προέβη στην εφαρμογή ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης, το οποίο χρηματοδοτήθηκε μέσω του ισπανικού συστήματος τομεακών ενισχύσεων και μέσω εισφορών κεφαλαίου ύψους 6 600 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών. Το σχέδιο αναδιάρθρωσης απέδωσε στη βελτίωση της παραγωγικότητας της Hytasa μέσω της μείωσης του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού και χωρίς αύξηση της παραγωγικής ικανότητάς της.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, τα αρνητικά χρηματοοικονομικά αποτελέσματα της Hytasa είχαν σαν αποτέλεσμα τη μείωση του κεφαλαίου της σε μηδενικά σχεδόν επίπεδα λίγο πριν την προσχώρηση της Ισπανίας στην Κοινότητα το 1986· το 1985 τα αποτελέσματά της εμφάνιζαν έναν κύκλο εργασιών 6 δισεκατομμυρίων ισπανικών πεσετών περίπου και ζημίες ίσες με το 27% των πωλήσεών της.

II

Κατόπιν καταγγελίας που υποβλήθηκε με επιστολή της 4ης Απριλίου 1989, η Επιτροπή ζήτησε από τις ισπανικές αρχές να της διαβιβάσουν όλες τις πληροφορίες σχετικά με ενδεχόμενες εισφορές κεφαλαίου στις οποίες προέβη το κράτος για να καλύψει τις ζημίες εκμετάλλευσης της Hytasa SA μετά την προσχώρηση της Ισπανίας στην ΕΟΚ.

Με επιστολή της 4ης Αυγούστου 1989, οι ισπανικές αρχές διαβίβασαν μια πρώτη σειρά πληροφοριών. Η απάντηση αυτή θεωρήθηκε ανεπαρκής για την εκτίμηση της συμβατό-

τητας αυτών των κρατικών παρεμβάσεων με τις διατάξεις των άρθρων 92 και 93 της συνθήκης ΕΟΚ και η Επιτροπή ζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολή της 21ης Αυγούστου 1989. Οι ισπανικές αρχές διαβίβασαν μέρος των ζητούμενων πληροφοριών με επιστολή της 24ης Νοεμβρίου 1989.

Οι παρασχεθείσες πληροφορίες αφορούσαν ιδίως τις αυξήσεις κεφαλαίου από το 1986 και μετά (συνολικού ύψους 7 100 ισπανικών πεσετών), καθώς και την πώληση μη παραγωγικών στοιχείων ενεργητικού (κυρίως εδαφικών εκτάσεων).

Στις 30 Μαΐου 1990, στο πλαίσιο συσκέψεως με αρμόδιους υπαλλήλους της Επιτροπής, οι ισπανικές αρχές ανακοίνωσαν ότι η διαδικασία ιδιωτικοποίησης ευρισκόταν στο τελικό στάδιο και κοινοποίησαν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με το θέμα αυτό, μεταξύ των οποίων περιλαμβανόταν ιδίως ο κατάλογος των εταιρειών από τις οποίες ζητήθηκε να υποβάλουν προσφορά, καθώς και συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με την πώληση μη παραγωγικών στοιχείων ενεργητικού συνολικής αξίας 4 582 ισπανικών πεσετών.

Στις 5 Ιουνίου 1990 το Patrimonio κοινοποίησε απευθείας στην Επιτροπή νέες πληροφορίες, και ιδίως ενημερωτικά έγγραφα για την πώληση της εταιρείας.

Στις 7 Ιουνίου 1990 η Επιτροπή ζήτησε εκ νέου την παροχή συμπληρωματικών πληροφοριών.

Στις 25 Ιουνίου 1990, το Patrimonio κοινοποίησε στην Επιτροπή τους χρηματοοικονομικούς όρους της ιδιωτικοποίησης και της πώλησης: εισφορά κεφαλαίου ύψους 4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών από το Patrimonio, τιμή 100 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες για το σύνολο του κεφαλαίου της εταιρείας και αύξηση κεφαλαίου ύψους 3 700 ισπανικών πεσετών από τον αγοραστή (25% κατά τη στιγμή της πώλησης). Κοινοποίησε επίσης τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό της καλύτερης προσφοράς.

Οι όροι αυτοί επιβεβαιώθηκαν κατά τη διάρκεια συσκέψεως μεταξύ εκπροσώπων της ισπανικής κυβέρνησης και αρμόδιων υπαλλήλων της Επιτροπής στις 28 Ιουνίου 1990.

Στις 9 Ιουλίου 1990, η ισπανική κυβέρνηση διαβίβασε συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με το πενταετές σχέδιο αναδιάρθρωσης της Hytasa. Στο πλαίσιο του σχεδίου αυτού, λήφθηκε ως υπόθεση μια αύξηση των πωλήσεων σε 6,2 δισεκατομμύρια ισπανικές πεσέτες το 1994 (+ 29% σε σχέση με τις προβλέψεις του 1990) και μια μείωση του εργατικού δυναμικού κατά 700 μονάδες (- 30% σε σχέση με το 1990).

Οι προαναφερθείσες αυξήσεις κεφαλαίου και τα έσοδα από την πώληση στοιχείων ενεργητικού χρησιμοποιήθηκαν κυρίως για τη χρηματοδότηση κεφαλαιουχικών επενδύσεων και μειώσεων του εργατικού δυναμικού. Σχετικά με το θέμα αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την περίοδο 1986 έως 1989 η Hytasa διέθεσε ποσό 5 000 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών για επενδύσεις και περισσότερα από 700 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες για την κάλυψη του κόστους της

μείωσης του εργατικού δυναμικού της (από 1 177 απασχολούμενους στα τέλη του 1986 σε 1 034 τον Ιούλιο του 1990).

Κατά την ίδια περίοδο, ο κύκλος εργασιών της Hytasa μειώθηκε από 6 170 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες το 1986 σε 4 198 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες το 1989, ενώ οι ζημιές εκμετάλλευσης αυξήθηκαν από 395 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες το 1986 σε 1 633 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες το 1989.

Οι ισπανικές αρχές πληροφόρησαν επίσης την Επιτροπή ότι ενόψει της ιδιωτικοποίησης της Hytasa προέβδαν σε επαφές με 160 εταιρείες για τις οποίες η πώληση αυτή μπορούσε ενδεχομένως να παρουσιάσει ενδιαφέρον και απέστειλαν στις εταιρείες αυτές ενημερωτικό φυλλάδιο σχετικά με την κατάσταση και τις δραστηριότητες της Hytasa. Στις επιχειρήσεις που εκδήλωσαν το ενδιαφέρον τους δόθηκαν αργότερα λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την πώληση αυτή. Μετά την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων με τους ενδιαφερόμενους αγοραστές, ελήφθησαν συνολικά τρεις τελικές προσφορές εξαγοράς, από τις οποίες οι ισπανικές αρχές επέλεξαν εκείνη που παρέσχε την υψηλότερη, από οικονομική άποψη, τιμή και τις περισσότερες εγγυήσεις για τη μελλοντική βιωσιμότητα της εταιρείας.

Σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, οι εγγυήσεις για το μέλλον της Hytasa έπρεπε να αναζητηθούν στο σχέδιο βιομηχανικής αναδιάρθρωσης που θα επρότεινε ο αγοραστής, στην επάρκεια των χρηματοδοτικών μέσων του για τις προβλεπόμενες αυξήσεις κεφαλαίου στην επαγγελματική εμπειρία του στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, καθώς και στο συγκριτικό πλεονέκτημα που θα αντιπροσώπευε η ύπαρξη βιομηχανικών και εμπορικών διαρθρώσεων που να επιτρέπουν στον αγοραστή να υλοποιήσει σε σύντομο χρονικό διάστημα το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Hytasa.

Σύμφωνα με τη σύμβαση που κοινοποίησε η ισπανική κυβέρνηση, οι όροι για την πώληση της Hytasa ήταν οι ακόλουθοι:

- η τιμή πώλησης για το σύνολο των μετοχών της εταιρείας ορίζεται σε 100 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες·
- ο αγοραστής δεν μπορεί να πωλήσει το μερίδιό του πριν από την παρέλευση τριετούς περιόδου, εκτός εάν λάβει σχετική άδεια από το Patrimonio. Κατά την ίδια περίοδο, οι μεταβολές στην κατανομή των εταιρικών μεριδίων περιορίζονται σε πράξεις που εξασφαλίζουν τη διατήρηση πλειοψηφικής συμμετοχής από τον αγοραστή·
- κατά τη διάρκεια τριετούς περιόδου, ο αγοραστής δεν προβαίνει σε προσωρινές απολύσεις παρά μόνο κατόπιν συμφωνίας με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ή στο πλαίσιο προγραμμάτων πρόωρης συνταξιοδότησης·
- η εταιρεία δεν καταβάλλει μερίσματα κατά τη διάρκεια πενταετούς περιόδου·
- κατά την ίδια περίοδο, ο αγοραστής δεν προβαίνει σε διάσπαση της εταιρείας ή σε πώληση τμημάτων της και δεσμεύεται να διατηρήσει όλες τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις καθώς και το μέρος της ακίνητης περιουσίας της·
- τα έσοδα από ενδεχόμενες πωλήσεις άλλων περιουσιακών στοιχείων παραμένουν εντός της εταιρείας·

- ο αγοραστής εφαρμόζει το σχέδιο αναδιάρθρωσης που επισυνάπτεται στη σύμβαση πώλησης·
- όλα τα νέα εμπορικά σήματα και άλλα άυλα στοιχεία ενεργητικού αποκτώνται από την Hytasa·
- η αύξηση κεφαλαίου ύψους 4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών στην οποία θα προβεί το Patrimonio κατά τη στιγμή της πώλησης χρησιμοποιείται για τη βελτίωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της Hytasa, την πραγματοποίηση επενδύσεων και την κάλυψη του κόστους των απολύσεων·
- ο αγοραστής παραιτείται από κάθε χρηματοοικονομικό όφελος που θα μπορούσε να προκύψει από την παλαιά απαίτηση της Hytasa έναντι του Patrimonio και του Υπουργείου Οικονομικών·
- ο αγοραστής δέχεται να θεωρήσει τον ισολογισμό της Hytasa στις 30 Ιουνίου 1990 ως μέρος της σύμβασης, υπό τον όρο ότι όλες οι σημαντικές χρηματοοικονομικές συνέπειες που θα προκύψουν ως αποτέλεσμα πράξεων που έχουν πραγματοποιηθεί πριν από την πώληση της εταιρείας θα επιβαρύνουν τον πωλητή·
- ο αγοραστής αναλαμβάνει την υποχρέωση να αυξήσει το κεφάλαιο της εταιρείας κατά 3 700 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες και να καταβάλει αμέσως το 25 % του ποσού αυτού.

Αφού εξέτασε τις ανωτέρω πληροφορίες, η Επιτροπή αποφάσισε στις 18 Ιουλίου 1990 να κινηθεί τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΟΚ όσον αφορά την εισφορά κεφαλαίου ύψους 7 100 ισπανικών πεσετών που χορήγησε το ισπανικό κράτος στην Hytasa κατά την περίοδο από την προσχώρηση της Ισπανίας τον Ιανουάριο του 1986 έως το 1988. Η Επιτροπή έκρινε ότι αυτές οι χρηματοδοτικές παρεμβάσεις αποτελούν ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ και ότι οι ενισχύσεις αυτές δεν εμπίπτουν σε καμία από τις περιπτώσεις παρέκκλισης που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης ΕΟΚ. Η διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΟΚ αφορούσε επίσης και την ενδεχόμενη πρόσθετη ενίσχυση που θα μπορούσε να είχε χορηγήσει το κράτος με την αποδοχή της προσφοράς εξαγοράς του μεριδίου του στην Hytasa έναντι 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών, δεδομένου ότι η καθαρή περιουσία της εταιρείας υπερέβαινε τα 6 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες πριν από τη χορήγηση εισφοράς κεφαλαίου ύψους 4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών από το κράτος σύμφωνα με τους όρους της πώλησης.

Η απόφαση της Επιτροπής να κινηθεί τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΟΚ κοινοποιήθηκε στην ισπανική κυβέρνηση με επιστολή της 3ης Αυγούστου 1990. Με την ίδια επιστολή, η Επιτροπή κάλεσε την ισπανική κυβέρνηση να υποβάλει τις παρατηρήσεις της και να παράσχει κάθε πληροφορία που θα θεωρούσε αναγκαία για την εκτίμηση της ενδεχόμενης συμβατότητας των ενισχύσεων αυτών από την Επιτροπή.

Η Επιτροπή ενημέρωσε τα άλλα κράτη μέλη και τους λοιπούς ενδιαφερόμενους για την απόφασή της με τη δημο-

σίευση της επιστολής προς την ισπανική κυβέρνηση στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*(¹).

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1990, η ισπανική κυβέρνηση ζήτησε την παράταση κατά ένα μήνα της προθεσμίας για την υποβολή των παρατηρήσεών τους. Η Επιτροπή δέχθηκε το αίτημα αυτό με επιστολή της 20ής Σεπτεμβρίου 1990.

Οι παρατηρήσεις της ισπανικής κυβέρνησης σχετικά με την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΟΚ υποβλήθηκαν, μαζί με άλλες πληροφορίες, στις 16 Οκτωβρίου 1990.

Καταρχήν, οι ισπανικές αρχές δήλωσαν ότι διαφωνούν με το προσωρινό συμπέρασμα της Επιτροπής, σύμφωνα με το οποίο τόσο οι αυξήσεις κεφαλαίου ύψους 7 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών κατά την περίοδο 1986-1988 όσο και η εισφορά κεφαλαίου ύψους 4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών πριν από την πώληση της Hytasa συνιστούν κρατικές ενισχύσεις που δεν εμπίπτουν σε περιπτώσεις παρέκκλισης βάσει της συνθήκης ΕΟΚ.

Όσον αφορά τις αυξήσεις κεφαλαίου κατά την περίοδο 1986-1988, η ισπανική κυβέρνηση τόνισε ότι αυτές αποτελούσαν μέρος ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης που προοριζόταν να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα της εταιρείας και ότι οι επενδύσεις που πραγματοποίησε το κράτος βασιζόνταν στα υγιή κριτήρια που θα είχε εφαρμόσει και ένας ιδιώτης επενδυτής. Κατά την άποψή τους, το σχέδιο αυτό είχε θετικά αποτελέσματα έως το 1988 όταν σημειώθηκε κάμψη στην αγορά. Επιπλέον, η ισπανική κυβέρνηση έκρινε ότι οι εν λόγω κρατικές παρεμβάσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι επηρέασαν αρνητικά τον ανταγωνισμό στην κοινή αγορά δεδομένου ότι τόσο η παραγωγική ικανότητα όσο και η πραγματική παραγωγή της εταιρείας μειώθηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Όσον αφορά ειδικότερα τις εισφορές κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκαν το 1986 και 1987, οι ισπανικές αρχές δήλωσαν ότι αυτές υπαγορεύτηκαν από περιστάσεις που είχαν διαμορφωθεί πριν από την προσχώρηση της Ισπανίας στην ΕΟΚ.

Όσον αφορά τους όρους πώλησης, η ισπανική κυβέρνηση δήλωσε ότι η πώληση της Hytasa δεν περιείχε κανένα στοιχείο κρατικής ενίσχυσης. Αυτό αποδεικνύεται, κατά την άποψή της, από το γεγονός ότι η Hytasa πωλήθηκε στον πλειοδοτούντα αγοραστή αφού τέθηκε προηγουμένως σε πώληση με ανοικτή διαδικασία στη διεθνή αγορά. Επιπλέον, η ισπανική κυβέρνηση τόνισε ότι μια κανονικός λειτουργούσα επιχείρηση δεν μπορεί να αποτιμηθεί με βάση την καθαρή περιουσία της, όπως το έπραξε η Επιτροπή, αλλά σε συνάρτηση με την παρούσα αξία της αναμενόμενης απόδοσής της. Σχετικά με το θέμα αυτό, η ισπανική κυβέρνηση υπογράμμισε ότι οι ζημίες εκμετάλλευσης της Hytasa υπερέβησαν το 1,6 δισεκατομμύριο το 1989 και ανέρχονταν ήδη σε 0,973 δισεκατομμύρια ισπανικές πεσέτες κατά τους πρώτους μήνες του 1990, καθώς και ότι η μείωση του εργατικού δυναμικού της Hytasa κατά 380 θέσεις εργασίας σύμφωνα με το σχέδιο αναδιάρθρωσης του αγοραστή συνεπαγόταν μια επιβάρυνση της τάξεως των 2 040 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών.

(¹) ΕΕ αριθ. C 320 της 20. 12. 1990, σ. 14.

Στη συνέχεια, η ισπανική κυβέρνηση επεσήμανε ότι ακόμα και αν οι όροι της πώλησης περιείχαν κάποια στοιχεία ενίσχυσης, η πώληση αυτή δεν είχε σαν σκοπό μόνο τη μετάβαση της εταιρείας στον ιδιωτικό τομέα. Αποσκοπούσε επίσης στην υλοποίηση του σχεδίου αναδιάρθρωσης που θα επρότειναν οι αγοραστές, οι οποίοι θα συμμετείχαν στη χρηματοδότησή του εισφέροντας κεφάλαια ύψους 3 700 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών και θα ενσωμάτωναν την τεχνολογία τους στα στοιχεία ενεργητικού της εταιρείας. Κατά συνέπεια, η ισπανική κυβέρνηση θεωρεί ότι η πώληση αυτή δεν προοριζόταν σε καμία περίπτωση να επιτρέψει απλώς τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της εταιρείας, αλλά να εξασφαλίσει την τεχνική και χρηματοοικονομική αναδιάρθρωση της. Για τους λόγους αυτούς, η ισπανική κυβέρνηση θεωρεί ότι οι εν λόγω κρατικές παρεμβάσεις πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας.

Οι ισπανικές αρχές τόνισαν επίσης ότι υπό το φως των ανωτέρω παρατηρήσεών τους, η πώληση της εταιρείας ήταν τόσο η καλύτερη όσο και η μόνη δυνατή λύση από κοινοτική, εθνική και περιφερειακή άποψη: πράγματι, η εκκαθάριση της εταιρείας θα συνεπαγόταν πολύ υψηλότερες επιβαρύνσεις λόγω του κόστους για την απόλυση περισσότερων από 1050 εργαζομένων, του κόστους των σχετικών επιδομάτων ανεργίας, της απώλειας των στοιχείων ενεργητικού της εταιρείας και του κόστους των κρατικών ενισχύσεων που θα ήταν αναγκαίες για την ανασυγκρότηση του βιομηχανικού αυτού κλάδου.

Οι ισπανικές αρχές επεσήμαναν, τέλος, ότι η περιοχή της Σεβίλλης στην οποία είναι εγκατεστημένη η εταιρεία έχει συμπεριληφθεί από την Επιτροπή σε εκείνες που είναι επιλέξιμες για τη χορήγηση περιφερειακών ενισχύσεων, γεγονός που συνεπάγεται ότι η παρέκκλιση του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο α) εφαρμόζεται οπωσδήποτε στην περίπτωση αυτή.

Οι άλλες πληροφορίες που συνόδευαν τις παρατηρήσεις της ισπανικής κυβέρνησης αφορούσαν τα εξής σημεία: επενδύσεις σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό που πραγματοποίησε η Hytasa από το 1986 έως την ιδιωτικοποίησή της· συνοπτικός κατάλογος των προσφορών που υποβλήθηκαν κατά τη διαδικασία πώλησης της εταιρείας και εξήγηση των λόγων που οδήγησαν στην τελική επιλογή· γενικές πληροφορίες σχετικά με τους αγοραστές· αντίγραφο της σύμβασης πώλησης· σχέδιο αναδιάρθρωσης.

Όσον αφορά την ταυτότητα του αγοραστή, η οποία δεν είχε ακόμα κοινοποιηθεί στην Επιτροπή, πρέπει να σημειωθεί ότι στην πραγματικότητα η Hytasa πωλήθηκε στις 25 Ιουλίου 1990 σε δύο ιδιωτικές επιχειρήσεις: "HILATURA DEL GOSSYPIUM S.A.", η οποία είναι εγκατεστημένη στη Βαρκελώνη, και "INDUSTRIA TEXTIL GUADIANA S.A.", η οποία είναι εγκατεστημένη στη Merida (Badajoz). Οι δύο αυτές εταιρείες, καθεμία από τις οποίες ελέγχει το ήμισυ του κεφαλαίου της Hytasa, ασκούν δραστηριότητες στον τομέα της κλωστούφαντουργίας και παράγουν κυρίως νήματα και υφάσματα από βαμβάκι· ο συνολικός όγκος των εργασιών τους υπερβαίνει τα 7 δισεκατομμύρια ισπανικές πεσέτες (1990).

Με επιστολή που ελήφθη από την Επιτροπή στις 21 Ιανουαρίου 1991, η Γερμανική Ομοσπονδία Κλωστούφαντουργίας εξέφρασε την ικανοποίησή της για την πρωτοβουλία της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΟΚ και υπογράμμισε τη σημασία της Hytasa ως ενεργού παραγωγού σε μια ανταγωνιστική αγορά. Οι παρα-

τηρήσεις αυτές κοινοποιήθηκαν στις ισπανικές αρχές στις 6 Φεβρουαρίου 1991.

Στις 27 Μαρτίου 1991, οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την άποψη της Γερμανικής Ομοσπονδίας Κλωστούφαντουργίας επισημαίνοντας ότι το μερίδιο της Hytasa στις κοινοτικές αγορές βαμβακερών και μάλλινων υφασμάτων ανερχόταν σε 0,22 % και 0,08 %, αντίστοιχα, και ότι η αξία, ειδικότερα, των πωλήσεών της στη γερμανική αγορά ανήλθε κατά μέσο όρο σε 129 000 γερμανικά μάρκα κατά την περίοδο 1988-1990.

III

Εκτός από το γεγονός ότι η επιλεγείσα προσφορά ήταν η υψηλότερη από οικονομική άποψη, οι ισπανικές αρχές υπογράμμισαν επίσης ότι η πώληση αυτή δεν είχε σαν σκοπό να επιτρέψει με τεχνητό τρόπο τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της εταιρείας, αλλά να εξασφαλίσει την τεχνική και χρηματοοικονομική αναδιάρθρωσή της.

Στο πλαίσιο των παρατηρήσεών τους σχετικά με την κίνηση της διαδικασίας, οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν το αρχικό σχέδιο αναδιάρθρωσης της Hytasa, το οποίο καταρτίστηκε από τους νέους ιδιοκτήτες της εταιρείας. Το σχέδιο αυτό προέβλεπε την υλοποίηση προγράμματος επενδύσεων ύψους 2 500 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών· οι κυριότερες παρεμβάσεις του σχεδίου αναδιάρθρωσης αφορούσαν τον τομέα του βαμβακιού και ιδίως τις εργασίες εκκοκισμού και νηματοποίησης. Αναμενόταν ότι οι επενδύσεις αυτές θα είχαν σαν αποτέλεσμα μια γενική αύξηση των παραγωγών το 1992 σε σχέση με το 1989 κατά 20 έως 300 %, ανάλογα με το προϊόν, εκτός από την παραγωγή μάλλινων νημάτων (- 25 %).

Παράλληλα με τις παραγωγικές επενδύσεις, το σχέδιο προέβλεπε μια σημαντική μείωση του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού από 1000 θέσεις εργασίας σε 700 κατά τη διάρκεια πενταετούς περιόδου· το κόστος αυτών των απολύσεων για την Hytasa υπολογιζόταν σε περίπου 2 040 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες. Η πολιτική αυτή αποσκοπούσε στο διπλασιασμό των πωλήσεων ανά εργαζόμενο και, κατ' αυτό τον τρόπο, στην εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της εταιρείας.

Σύμφωνα με το σχέδιο αναδιάρθρωσης οι λογαριασμοί της Hytasa θα σημείωναν προοδευτική βελτίωση, έτσι ώστε μετά από μια περίοδο ζημιών, οι οποίες το 1993 θα ανέρχονταν σωρευτικά σε 4 700 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες, να εμφανίσουν ένα μικρό κέρδος 139 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών, το τελευταίο έτος (1994).

Σχετικά με το θέμα αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι ο ρόλος της εισφοράς κεφαλαίου ύψους 4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών που θα πραγματοποιούσε το κράτος πριν από την πώληση ήταν ιδιαίτερα σημαντικός για την επιτυχία του σχεδίου αναδιάρθρωσης. Η εισφορά αυτή προοριζόταν να ενισχύσει τη χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρείας και να καλύψει τόσο το κράτος των απολύσεων όσο και τις δαπάνες για τις σχεδιαζόμενες επενδύσεις.

Στις 18 Μαρτίου 1991 πραγματοποιήθηκε συνάντηση μεταξύ αρμόδιων υπαλλήλων της Επιτροπής και εκπροσώπων του Patrimonio σχετικά με το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Hytasa.

Τα κυριότερα σημεία που έθιξαν οι εκπρόσωποι της Επιτροπής αφορούσαν την αναγκαιότητα ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης που να εξασφαλίζει:

- τη μείωση της παραγωγικής ικανότητας, των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς,
- τη διωσιμότητα της εταιρείας,
- τον περιορισμό των απαιτούμενων ενισχύσεων έτσι ώστε να μην υπερβαίνουν τις ελάχιστες ανάγκες.

Λαμβανομένων υπόψη αυτών των προϋποθέσεων, οι εκπρόσωποι της Επιτροπής ζήτησαν επίσημα από τις ισπανικές αρχές να υποβάλουν, έως τις 10 Μαΐου 1991, ένα αναθεωρημένο σχέδιο αναδιάρθρωσης που να προβλέπει μειώσεις τόσο στην παραγωγική ικανότητα όσο και στο μερίδιο αγοράς της Hytasa και να εξασφαλίζει παράλληλα τη διωσιμότητα της. Σχετικά με την τελευταία αυτή απαίτηση, πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή διατύπωσε σοβαρές επιφυλάξεις όσον αφορά την ικανότητα του υποβληθέντος σχεδίου αναδιάρθρωσης να εξασφαλίζει τη διωσιμότητα της Hytasa, δεδομένου ότι αναμενόταν ότι η εταιρεία αυτή θα εξακολουθούσε για μεγάλο χρονικό διάστημα να εμφανίζει αρνητικά αποτελέσματα.

Μη έχοντας λάβει απάντηση, η Επιτροπή υπενθύμισε με επιστολή της 27ης Μαΐου 1991 το αίτημά της στις ισπανικές αρχές, προειδοποιώντας τις ότι σε περίπτωση μη υποβολής του εναλλακτικού σχεδίου αναδιάρθρωσης έως τις 31 Μαΐου 1991 θα αναγκαζόταν να λάβει τελική απόφαση με βάση τις πληροφορίες που θα είχε στη διάθεσή της κατά την ημερομηνία αυτή.

Το νέο σχέδιο αναδιάρθρωσης υποβλήθηκε από τις ισπανικές αρχές στις 13 Ιουνίου 1991. Προβλέπει ριζικές μεταβολές όσον αφορά την παραγωγή και την εμπορία των προϊόντων της Hytasa.

Ειδικότερα, η εταιρεία θα πωλεί μόνο τελικά προϊόντα όπως επεξεργασμένα θαμθακερά και μάλλινα υφάσματα και θαμθακερά ενδύματα· κατά συνέπεια, θα περιορίσει κατά την περίοδο 1989 έως 1994 την αναλογία των εργασιών εκκοκισμού και νηματοποίησης στον κύκλο εργασιών της κατά 13 έως 25 %, και θα αυξήσει την παραγωγή έτοιμων υφασμάτων και ενδυμάτων κατά 50 έως 320 %, ανάλογα με το προϊόν.

Προκειμένου να καλύψει τις πρόσθετες ανάγκες της σε ημικατεργασμένα υλικά, η Hytasa θα προσφεύγει σε εξωτερικούς προμηθευτές.

Οι σωρευτικές ζημιές εκμετάλλευσης που θα προκύψουν από την εφαρμογή του νέου σχεδίου εξακολουθούν να είναι αρνητικές κατά 795 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες περίπου, αλλά εμφανίζουν μια ικανοποιητική απόδοση της τάξεως των 716 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων, δηλαδή ένα περιθώριο κέρδους επί των πωλήσεων ίσο με 9 %, κατά το τελευταίο έτος εφαρμογής του σχεδίου.

Το σχέδιο προβλέπει επίσης τη μείωση του άμεσα απασχολούμενου εργατικού δυναμικού σε 720 μονάδες (σε σχέση με 1 050 το 1990), ενώ οι ανάγκες σε εξωτερικές θέσεις απασχόλησης εκτιμώνται από την Επιτροπή σε 150 μονάδες (σε σχέση με τις 35 που προβλέπει το νέο σχέδιο).

Η σύγκριση μεταξύ των δύο σχεδίων καταδεικνύει την ύπαρξη ορισμένων στοιχείων που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν αμφιβολίες σχετικά με την ασφάλεια των υποθέσεων και των αποτελεσμάτων τους. Οι σημαντικές αντιφάσεις που υπάρχουν μεταξύ τους δεν επιτρέπουν στην

Επιτροπή να συμφωνήσει με τις ευνοϊκές τελικές προβλέψεις του αναθεωρημένου σχεδίου.

Οι ισπανικές αρχές δεν έδωσαν, ιδίως, καμία εξήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί στο πλαίσιο του δεύτερου σχεδίου η αύξηση της συνολικής αξίας των πωλήσεων κατά 23 %, ενώ παράλληλα θα έχουν διακοπεί οι πωλήσεις νημάτων και ακατέργαστων υφασμάτων που προβλέπονταν στο προηγούμενο σχέδιο και ενώ οι πωλήσεις έτοιμων προϊόντων και ενδυμάτων θα παραμείνουν στα ίδια επίπεδα με εκείνα που είχαν προβλεφθεί στο πρώτο σχέδιο αναδιάρθρωσης. Επιπλέον, καμία εξήγηση δεν δόθηκε σχετικά με την αύξηση του αριθμού (720 έναντι 700) των άμεσα απασχολούμενων παρά την προβλεπόμενη μείωση της παραγωγής.

IV

Κατά την εξέταση των εισφορών κεφαλείου του "Patrimonio del Estado" προς την Hytasa κατά την περίοδο 1986 έως 1989 και κατά την πώλησή της, καθώς και των άλλων όρων της σύμβασης πώλησης, η Επιτροπή έλεγξε σε ποιο βαθμό οι κρατικές αυτές παρεμβάσεις περιέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το "Patrimonio del Estado" αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του ισπανικού κράτους και έχει καθεστώς γενικής διεύθυνσης υπαγόμενης στο ισπανικό Υπουργείο Οικονομικών. Οι χρηματοδοτικές του ανάγκες καλύπτονται εξ ολοκλήρου από το κράτος βάσει κονδυλίων του προϋπολογισμού. Συνεπώς, οι χρηματοδοτικοί πόροι του "Patrimonio del Estado" πρέπει να θεωρηθούν σαν κρατικοί πόροι και, κατά συνέπεια, οι εισφορές κεφαλαίου προς την Hytasa συνιστούν κρατικές παρεμβάσεις.

Η παροχή δημοσίων πόρων σε εταιρείες υπό μορφή εισφορών κεφαλαίου μπορεί να περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης εάν οι πόροι αυτοί παρέχονται υπό συνθήκες οι οποίες δεν είναι αποδεκτές για έναν ιδιώτη επενδυτή ο οποίος ενεργεί υπό τις κανονικές συνθήκες μιας οικονομίας αγοράς. Αυτό συμβαίνει όταν η χρηματοοικονομική θέση μιας εταιρείας, και ιδίως η διάρθρωση και ο όγκος του χρέους της, είναι τέτοια ώστε δεν μπορεί να αναμένεται μια συνήθης απόδοση — σε μερίσματα ή κεφαλαίου κέρδη — μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την επένδυση του κεφαλαίου ή όταν, λόγω των ανεπαρκών ταμειακών διαθεσίμων της ή για κεφαλαίου ή όταν, λόγω των των ανεπαρκών ταμειακών διαθεσίμων της ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο, η εταιρεία δεν είναι σε θέση να συγκεντρώσει στην αγορά τα κεφάλαια που απαιτούνται για ένα επενδυτικό πρόγραμμα. Η θέση αυτή γνωστοποιήθηκε από την Επιτροπή με επιστολή της προς τα κράτη μέλη στις 17 Σεπτεμβρίου 1984 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της συνθήκης ΕΟΚ στις συμμετοχές του δημοσίου στο κεφάλαιο εταιρειών. Σχετικά με το θέμα αυτό, θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι πρόσφατα, στην ανακοίνωση της 24ης Ιουλίου 1991 (1) σχετικά με την καθιέρωση ενός νέου συστήματος κοινοποίησης λογιστικών καταστάσεων το οποίο αποσκοπεί στον εντοπισμό ενδεχόμενων ενισχύσεων στις χρηματικές ροές μεταξύ δημοσίων αρχών και εταιρειών του δημοσίου, η Επιτροπή υπενθύμισε στα κράτη μέλη τις αρχές που θα εφαρμόζει για να καθορίζει εάν υπάρχει ενίσχυση στις εν λόγω κρατικές παρεμβάσεις (βλέπε μέρος III της ανακοίνωσης).

(1) ΕΕ αριθ. C 273 της 18. 10. 1991, σ. 2.

Επιπλέον, το Δικαστήριο διασαφήνισε την εφαρμογή του άρθρου 93 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ σχετικά με τις συμμετοχές του δημοσίου στο κεφάλαιο εταιρειών (βλέπε αποφάσεις στην υπόθεση 323/82/Intermills⁽¹⁾, και τις υποθέσεις 234/84/Meura⁽²⁾ και 40/85/Boch⁽³⁾). Για να προσδιοριστεί κατά πόσο μια εισφορά κεφαλαίου αποτελεί κρατική ενίσχυση, το Δικαστήριο υποστήριξε ότι είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί εάν η εν λόγω εταιρεία θα μπορούσε να είχε επιτύχει τη χρηματοδότησή της μέσω της ιδιωτικής αγοράς κεφαλαίων. Εφόσον υπάρχουν στοιχεία ότι η ενισχυόμενη εταιρεία δεν μπορούσε να επιδιώσει χωρίς δημοσίους πόρους, επειδή δεν ήταν σε θέση να συγκεντρώσει τα απαιτούμενα κεφάλαια στην ελεύθερη αγορά από ιδιώτες επενδυτές, θα πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η εν λόγω εισφορά αποτελεί κρατική ενίσχυση.

Δεδομένου ότι όταν το "Patrimonio del Estado" προέβη στην πρώτη εισφορά κεφαλαίου το 1986 η Hytasa είχε ήδη σημειώσει συνεχείς ζημιές κατά τη διάρκεια μακράς περιόδου και λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι για να καταστήσει δυνατή τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της εταιρείας αυτής το κράτος είχε υποχρεωθεί κατά το παρελθόν να προβεί επανειλημμένα σε σημαντικές αναδιαρθρώσεις του κεφαλαίου της χωρίς να αποκομίσει κανένα όφελος από την απόδοση των κεφαλαίων που διέθεσε γι' αυτό το σκοπό, δεν μπορεί να θεωρηθεί πιθανό ότι ένας ιδιώτης επενδυτής, βασιζόμενος στην απόφασή του στα προβλεπόμενα κέρδη μόνο και χωρίς να λάβει υπόψη οποιοδήποτε κοινωνικό, περιφερειακό ή τομεακό παράγοντα, θα είχε προβεί κατά την περίοδο 1986 έως 1988 σε διαδοχικές εισφορές κεφαλαίου ύψους 7 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων στην Hytasa.

Όσον αφορά τους όρους της πώλησης της Hytasa, η Επιτροπή θεωρεί αποδεδειγμένο ότι η εταιρεία πωλήθηκε στον αγοραστή που είχε υποβάλει την υψηλότερη προσφορά. Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν εξασφαλίζει από μόνο του ότι η πώληση της εταιρείας δεν περιείχε στοιχεία ενίσχυσης. Πρέπει επίσης να αποδειχθεί ότι η πώληση πραγματοποιήθηκε με ανοικτή και άνευ όρων προσφορά, δηλαδή με μια διαδικασία στην οποία κάθε ενδεχόμενος αγοραστής καλείται να υποβάλει προσφορά για την εξαγορά της εταιρείας ενώ το κράτος δεν επιβάλλει κανένα όρο για το διακανονισμό της συναλλαγής. Σχετικά με το θέμα αυτό, οι πληροφορίες που κοινοποίησαν οι ισπανικές αρχές καταδεικνύουν ότι το κράτος επέβαλε ορισμένους όρους στους αγοραστές περιορίζοντας για ορισμένο χρονικό διάστημα την ελεύθερη διάθεση της αποκτηθείσας συμμετοχής. Επίπλέον, δεδομένου ότι το κράτος παρέσχε χρηματοδοτικούς πόρους στην εταιρεία λίγο πριν την ιδιωτικοποίησή της, πρέπει να εξακριβωθεί εάν, τόσο όσον αφορά την εισφορά κεφαλαίου ύψους 4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων στην οποία προέβη πριν από την πώληση όσο και την αποδοχή της τιμής των 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων για την κατά 100% συμμετοχή του "Patrimonio del Estado" στο κεφάλαιο της Hytasa, η συμπεριφορά του κράτους συμβιβάζεται με εκείνη ενός ορθολογικού επενδυτή σε μια οικονομία αγοράς.

Όσον αφορά το τελευταίο αυτό σημείο, ένας ιδιώτης επενδυτής σε μια οικονομία αγοράς θα επεδίωκε να μεγιστοποιήσει την αποδοτικότητα της επένδυσής του και θα προέβαινε σε εισφορά κεφαλαίου μόνο εφόσον η ενέργεια αυτή θα απέδιδε αργότερα επωφελής γι' αυτόν από οικονομική άποψη, λαμβάνοντας υπόψη της εν λόγω πώληση στο σύνολό της. Η αναμενόμενη απόδοση της εισφοράς κεφα-

λαίου στην οποία προέβη το κράτος στο πλαίσιο της σύμβασης πώλησης της Hytasa περιοριζόταν όμως αποκλειστικά στην προσφορά που θα υπέβαλαν οι αγοραστές για την εξαγορά της εταιρείας. Η εισφορά κεφαλαίου από το κράτος ήταν επομένως αλληλένδετη με την τιμή που επρόκειτο να καταβάλουν οι αγοραστές, εφόσον σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης οι αγοραστές δεν θα είχαν καταβάλει το ποσό των 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων για το κεφάλαιο της Hytasa εάν το κράτος δεν είχε προβεί προηγουμένως στην εισφορά κεφαλαίου ύψους 4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων.

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω παρατηρήσεων, καθώς και του γεγονότος ότι το κράτος εισέπραξε από τους αγοραστές για το κεφάλαιο της Hytasa ένα ποσό 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων το οποίο δεν θα είχε καταβληθεί χωρίς την εισφορά κεφαλαίου ύψους 4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων, εφόσον η προσφορά των αγοραστών υπόκειταν στην παροχή από το κράτος του κεφαλαίου αυτού, το στοιχείο ενίσχυσης που περιέχει η πώληση της εταιρείας ανέρχεται σε 4 200 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες, δηλαδή ισούται με τη διαφορά μεταξύ της εισφοράς κεφαλαίου (4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων) και της τιμής πώλησης (100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων).

Όσον αφορά τα άλλα στοιχεία κρατικής ενίσχυσης τα οποία ενδεχομένως συνεπάγεται η αποδοχή από το κράτος της τιμής των 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων για το μερίδιο του στο κεφάλαιο της Hytasa, η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να αντλήσει συμπεράσματα σχετικά με την ύπαρξη πρόσθετων ενισχύσεων. Πράγματι, η συμμετοχή στο κεφάλαιο της Hytasa δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είχε για το κράτος αξία μεγαλύτερη από την ανωτέρω αναφερόμενη τιμή, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι τόσο τα αποτελέσματα της εταιρείας αυτής κατά το παρελθόν όσο και τα προβλεπόμενα αποτελέσματα της στο μέλλον καταδεικνύουν ότι δεν ήταν δυνατόν να αναμειχθεί μια ζετική απόδοση από τη συμμετοχή αυτή χωρίς προσπάθεια ριζικής μεταβολής των εμπορικών και παραγωγικών διαρθρώσεων της εταιρείας, την οποία όμως το κράτος δεν προτίθετο να αναλάβει.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι με βάση τις πληροφορίες που διαθέτει η Επιτροπή, η συμπεριφορά της ισπανικής κυβέρνησης κατά την πώληση της Hytasa δάσει των κοινοποιηθέντων όρων δεν καταδεικνύει την ύπαρξη πρόσθετων στοιχείων κρατικής ενίσχυσης πέραν του ποσού των 4 200 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων, που προσδιορίζεται ανωτέρω, ακόμα και εάν η επιλεγείσα λύση της πώλησης της Hytasa ως λειτουργούσα επιχείρηση συγκριθεί με την εναλλακτική λύση της εκκαθάρισης της εταιρείας. Σχετικά με το θέμα αυτό, υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με τις πληροφορίες που κοινοποίησαν οι ισπανικές αρχές το κόστος με το οποίο θα επιβαρυνόταν η Hytasa λόγω της μείωσης του εργατικού δυναμικού της θα ανερχόταν κατά μέσο όρο σε 6 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες ανά απασχολούμενο. Κατά συνέπεια, το συνολικό κόστος για την εκκαθάριση της εταιρείας θα υπερέβαινε κατά πάσα πιθανότητα τα 6 δισεκατομμύρια ισπανικές πεσέτες. Δεδομένου ότι η καθαρή περιουσία της εταιρείας πριν από την τελευταία εισφορά κεφαλαίου ύψους 4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων ήταν περίπου 6 000 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες, το Patrimonio δεν θα είχε αποκομίσει κανένα καθαρό πλεόνασμα από την εκκαθάριση της Hytasa. Κατά συνέπεια, το μόνο σαφώς προσδιορισμένο στοιχείο ενίσχυσης που περιέχεται στους όρους της πώλησης είναι η εκταμίευση από το κράτος ενός καθαρού ποσού 4 200 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων υπό μορφή εισφοράς κεφαλαίου πριν από την πώληση της εταιρείας.

(¹) Συλλογή 1984, σ. 3809.

(²) Συλλογή 1986, σ. 2263.

(³) Συλλογή 1986, σ. 2321.

Κατά την εκτίμηση της συμπεριφοράς του κράτους σε σχέση με τη συμπεριφορά ενός ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία αγοράς, η Επιτροπή πρέπει να λάβει υπόψη, σύμφωνα με τα κριτήρια που τέθηκαν από το Δικαστήριο στην απόφαση του στην υπόθεση 234/84 Meura, ότι "πρέπει ιδίως να κριθεί αν από παρόμοιες περιστάσεις, ιδιώτης εταίρος στηριζόμενος στις προβλέψιμες δυνατότητες αποδοτικότητας, ανεξάρτητα από κάθε άποψη κοινωνικής, πειρφερειακής ή κλαδικής πολιτικής θα είχε προβεί σε παρόμοια εισφορά κεφαλαίου" (σκέψη 14). Εάν η Επιτροπή λάμβανε υπόψη τις εκτιμήσεις αυτές, αυτό θα σήμαινε ότι παρέχει στα κράτη μέλη την εξουσία να διασώζουν προβληματικές επιχειρήσεις για λόγους καθαρά εθνικού συμφέροντος. Η κατάσταση αυτή, η οποία θα δημιουργούσε σοβαρές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού αντίθετες προς το κοινό συμφέρον, θα ερχόταν σε αντίφαση με τις αρχές της συνθήκης ΕΟΚ που παρέχουν στην Επιτροπή την εξουσία να αξιολογεί τη συμβατότητα της κρατικής ενίσχυσης στο πλαίσιο της Κοινότητας σαν σύνολο και όχι στο πλαίσιο ενός μεμονωμένου κράτους μέλους. Ο μη διαχωρισμός των δαπανών αυτών από εκείνες που συνεπάγεται για το κράτος η θέση του ως ιδιοκτήτη/μετόχου μιας εταιρείας θα αποστερούσε από κάθε περιεχόμενο την έννοια του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία αγοράς.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή κατέληξε μετά από εμπειριστική εξέταση στο γενικό συμπέρασμα ότι η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Hytasa αποτελείται από το ποσό των 7 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών που αντιστοιχεί στις εισφορές κεφαλαίου στις οποίες προέβη το "Patrimonio del Estado" κατά την περίοδο 1986-1988 και από το στοιχείο ενίσχυσης ύψους 4 200 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών που περιέχεται στην τελευταία εισφορά κεφαλαίου του "Patrimonio del Estado" πριν από την ιδιωτικοποίηση της εταιρείας. Οι δύο αυτές παρεμβάσεις ενίσχυσαν τεχνητά τη χρηματοοικονομική θέση της Hytasa.

Οι ενισχύσεις υπέρ της Hytasa επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό στην κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ.

Πράγματι, εφόσον οι χρηματοδοτικές ενισχύσεις που χορηγεί το κράτος ενισχύουν τη θέση ορισμένων επιχειρήσεων σε σύγκριση με άλλες οι οποίες ανταγωνίζονται τις πρώτες εντός της Κοινότητας, πρέπει να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν επίσης και τις άλλες επιχειρήσεις [(απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 730/79 (Philip Morris ⁽¹⁾)].

Σχετικά με το θέμα αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι τα προϊόντα που παράγει και διαθέτει στο εμπόριο η Hytasa αποτελούν αντικείμενο συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών και ανταγωνισμού μεταξύ ευρωπαϊκών παραγωγών. Το 1988 η συνολική αξία της κοινοτικής παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών ανήλθε σε 86 691 εκατομμύρια Ecu, από τα οποία περισσότερο από 20% αντιστοιχούσαν στον τομέα των προϊόντων από βαμβάκι και 15% περίπου στον τομέα των προϊόντων από μαλλί.

Η κοινοτική παραγωγή, ειδικότερα, κλωσμένων νημάτων και υφασμάτων από βαμβάκι των κατηγοριών 1, 2 και 2α της ΣΠΙ, εμφανίζει ελαφρώς πτωτικές τάσεις και ανέρχεται περίπου σε 1 000 000 τόνους και σε 700 000 τόνους αντίστοιχα. Η ισπανική παραγωγή αντιπροσωπεύει περίπου το 11% της κοινοτικής παραγωγής κλωσμένων νημάτων (κατ. 1) και 13% της παραγωγής υφασμάτων (κατ. 2). Τα στατιστικά στοιχεία για την τελική επεξεργασία υφασμάτων δεν είναι διαθέσιμα. Η εταιρεία Hytasa αντιπροσωπεύει το 3% περίπου της ισπανικής παραγωγής κλωσμένων νημάτων, ενώ για τα υφάσματα, την τελική επεξεργασία υφασμάτων και

τη ραπτική δεν είναι διαθέσιμα συγκρίσιμα στατιστικά στοιχεία.

Οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές νημάτων από βαμβάκι, υφασμάτων και επεξεργασμένων υφασμάτων χαρακτηρίζονται από έντονο ανταγωνισμό και αντιπροσωπεύουν, αντίστοιχα, 22%, 34% και 63% της κοινοτικής παραγωγής.

Η κοινοτική παραγωγή λαναρισμένων και χτενισμένων νημάτων και υφασμάτων από μαλλί των κατηγοριών 47, 48 και 50, αντίστοιχα, της ΣΠΙ, παρουσίασε διαφορετικές τάσεις ανάλογα με το προϊόν.

Στον τομέα των λαναρισμένων νημάτων, ιδίως, η παραγωγή σημειώνει κάμψη και το 1989 ανήλθε σε περίπου 230 000 τόνους. Στον τομέα των χτενισμένων νημάτων το επίπεδο της παραγωγής παραμένει σταθερό και ανέρχεται σε 205 000 τόνους ετησίως.

Μετά από μια αύξηση κατά την περίοδο 1984 έως 1988, η παραγωγή υφασμάτων σταθεροποιήθηκε τα τελευταία χρόνια σε περίπου 200 000 τόνους ετησίως.

Το μερίδιο της Ισπανίας στο σύνολο της κοινοτικής παραγωγής λαναρισμένων και χτενισμένων νημάτων και υφασμάτων από μαλλί ανέρχεται σε 6%. Η Hytasa αντιπροσωπεύει το 3% περίπου της ισπανικής παραγωγής κλωσμένων νημάτων (λαναρισμένων και χτενισμένων). Για τα υφάσματα και την τελική επεξεργασία υφασμάτων δεν υπάρχουν συγκρίσιμα στοιχεία.

Το ενδοκοινοτικό εμπόριο νημάτων από καθαρό μαλλί αντιπροσωπεύει το 7% περίπου της συνολικής παραγωγής· το αντίστοιχο ποσοστό για τα λαναρισμένα και χτενισμένα νήματα είναι 5%. Ο όγκος των συναλλαγών σύμμικτων υφασμάτων (με συνθετικές ίνες) είναι σχεδόν μίαμιση φορά πιο σημαντικός. Οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές υφασμάτων από καθαρό μαλλί αντιπροσωπεύουν το 16% της παραγωγής· στον τομέα αυτό, τα σύμμικτα υφάσματα καλύπτουν περίπου το ένα τρίτο των συναλλαγών.

Η Hytasa συμμετέχει στο ενδοκοινοτικό εμπόριο τόσο άμεσα, μέσω των πωλήσεών της μάλλινων υφασμάτων σε άλλες χώρες, όσο και έμμεσα, μέσω των σημαντικών μεριδίων που κατέχει στις ισπανικές αγορές προϊόντων από βαμβάκι και από μαλλί.

Οι κοινοτικές αγορές των προϊόντων που παράγει η Hytasa χαρακτηρίζονται από έντονο ανταγωνισμό ο οποίος οφείλεται τόσο στο γεγονός ότι η ζήτηση αυτών των προϊόντων επηρεάζεται περισσότερο από τις διαφορές τιμών απ' ό,τι από τις διαφορές ποιότητας, όσο και στη στασιμότητα που σημειώνει σήμερα αυτή η ζήτηση και τις συνεχώς αυξανόμενες πιέσεις από πλευράς εισαγωγών από τρίτες χώρες. Οι παράγοντες αυτοί έχουν σαν αποτέλεσμα τη διατήρηση των τιμών σε χαμηλά επίπεδα και την υπολειτουργία σημαντικού μέρους της παραγωγικής ικανότητας.

Οι δυσκολίες της αγοράς των προϊόντων από μαλλία αναγνωρίστηκαν στο πλαίσιο της συμφωνίας πολυϊνών και οι κατηγορίες των νημάτων και υφασμάτων από βαμβάκι είναι πλέον ευαίσθητες από την άποψη αυτή.

Ιδιαίτερα ευαίσθητος μπορεί επίσης να θεωρηθεί και ο τομέας των προϊόντων από μαλλί, ιδίως η παραγωγή νημάτων, στον οποίο οι δυσχέρειες επιδεινώθηκαν πρόσφατα σε μεγάλο βαθμό.

Υπό τις συνθήκες αυτές, η χορήγηση οποιασδήποτε ενίσχυσης σε ένα συγκεκριμένο ανταγωνιστή δεν μπορεί παρά να προκαλέσει σοβαρές στρεβλώσεις των όρων του ανταγωνισμού.

V

Το νομικό καθεστώς της ενίσχυσης προς την Hytasa βάσει του κοινοτικού δικαίου πρέπει να κριθεί παράνομο, δεδομένου ότι η ισπανική κυβέρνηση δεν κοινοποίησε προηγουμένως την ενίσχυση αυτή στην Επιτροπή όπως προβλέπει το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ.

(¹) Συλλογή 1980, σ. 2688.

Η κατάσταση που δημιουργήθηκε με την παραβίαση αυτή των διατάξεων της συνθήκης είναι ιδιαίτερα σοβαρή, εφόσον οι εν λόγω ενισχύσεις έχουν ήδη καταβληθεί στον αποδέκτη τους. Σχετικά με το θέμα αυτό, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι εφόσον οι διαδικαστικοί κανόνες του άρθρου 93 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ είναι κανόνες αναγκαστικού δικαίου που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την άσκηση της κρατικής πολιτικής — τα άμεσα αποτελέσματα τους έχουν αναγνωρισθεί από το Δικαστήριο στην απόφαση στις υπόθεσεις 77/72/Carolongo ⁽¹⁾, 120/73 (Lorenz) ⁽²⁾, και 78/76 (Steiniche) ⁽³⁾ — ο παράνομος χαρακτήρας της εν λόγω ενίσχυσης δεν μπορεί να θεραπευτεί a posteriori.

Παρόλα αυτά, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να ολοκληρώσει τις διαδικασίες τις σχετικές με το άρθρο 93 παράγραφος 2, όπως αναγνωρίστηκε με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 301/87(Boussac Saint Frères) ⁽⁴⁾.

VI

Το άρθρο 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ προβλέπει ότι οι ενισχύσεις που πληρούν ορισμένα κριτήρια που ορίζονται σ' αυτό είναι καταρχήν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Οι εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 2 της συνθήκης δεν έχουν εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση λόγω της φύσης της εν λόγω ενίσχυσης, η οποία δεν προορίζεται για την εκπλήρωση τέτοιων στόχων.

Στο άρθρο 92 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ απαριθμούνται οι ενισχύσεις οι οποίες δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Η συμβατότητα αυτών των ενισχύσεων προσδιορίζεται στο πλαίσιο της Κοινότητας σαν σύνολο και όχι στο πλαίσιο ενός μεμονωμένου κράτους μέλους. Προκειμένου να διασφαλιστεί η καλή λειτουργία της κοινής αγοράς, και έχοντας υπόψη την αρχή που διατυπώνεται στο άρθρο 3 στοιχείο στ), οι εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 92 παράγραφος 3 πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά κατά την εξέταση οποιουδήποτε σχεδίου ενισχύσεων ή οποιασδήποτε ατομικής ενίσχυσης. Ιδιαίτερα, μπορεί να γίνει επίκλησή τους μόνον όταν η Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι, χωρίς την ενίσχυση, οι δυνάμεις της αγοράς θα ήταν από μόνες τους ανεπαρκείς για να οδηγήσουν τους ενισχυόμενους σε μορφές συμπεριφοράς που θα εξυπηρετούσαν έναν από τους στόχους των εν λόγω εξαιρέσεων.

Η εφαρμογή των εξαιρέσεων σε περιπτώσεις οι οποίες δεν συμβάλλουν στην εξυπηρέτηση τέτοιων στόχων ή στις οποίες η ενίσχυση δεν είναι αναγκαία για τους σκοπούς αυτούς θα κατέληγε στην παροχή πλεονεκτημάτων σε βιομηχανίες ή εταιρείες ορισμένων κρατών μελών, των οποίων η οικονομική θέση θα ενισχυόταν κατ' αυτόν τον τρόπο τεχνητά, θα επηρέαζε τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και θα νόθευε τον ανταγωνισμό χωρίς αυτό να δικαιολογείται βάσει του κοινού συμφέροντος, όπως αναφέρεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ.

Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Hytasa υπό μορφή εισφορών κεφαλαίου κατά την περίοδο 1986-1988 αντιπροσώπευαν μια σημαντική προσπάθεια για τη δημιουργία των βάσεων μιας οριστικής και βιώσιμης αναδιάρθρωσης της εταιρείας. Αυτό καταδεικνύεται από το γεγονός ότι στην πράξη οι ενισχύσεις αυτές χρησιμοποιήθηκαν κυρίως για τη χρηματοδότηση επενδύσεων εξορθολογισμού ύψους 5 000 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων, καθώς και απολύσεων των οποίων το κόστος υπερέβη τα 700 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι παρά τις πραγματοποιηθείσες επενδύσεις, η Hytasa διατήρησε κατά την περίοδο αυτή την πραγματική παραγωγή της σε επίπεδα κατά πολύ χαμηλότερα από την ανώτατη παραγωγική ικανότητα της. Ωστόσο, η Επιτροπή συμμερίζεται την άποψη των ισπανικών αρχών ότι οι εισφορές κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκαν το 1986 και το 1987 υπαγορεύτηκαν από περιστάσεις που είχαν διαμορφωθεί πριν από την προσχώρηση της Ισπανίας στην ΕΟΚ.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η εκτίμηση αυτή μπορεί να ελεκταθεί και στην εισφορά που πραγματοποιήθηκε το 1988. Η προ της ένταξης βιομηχανική πολιτική της Ισπανίας όσον αφορά τις εταιρείες του δημόσιου τομέα, βασιζόταν σε ορισμένες περιπτώσεις, σε αρχές ριζικά διαφορετικές από αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση της πολιτικής ανταγωνισμού στο πλαίσιο της συνθήκης ΕΟΚ. Την εποχή εκείνη, ορισμένες εταιρείες του δημόσιου τομέα που παρουσίαζαν ζημιές λειτουργούσαν βάσει μη αποτελεσματικών αρχών διαχείρισης, ενώ η συνέχιση των δραστηριοτήτων τους επιτυγχανόταν με τεχνητό τρόπο μέσω της χρηματοδοτικής συνδρομής του κράτους. Μετά την προσχώρηση της Ισπανίας στην ΕΟΚ, οι εταιρείες αυτές αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν με ένα περιβάλλον, ελεύθερο ανταγωνισμού. Οι ενισχύσεις προς της Hytasa είχαν σαν κύριο στόχο να διευκολύνουν αυτή την προσαρμογή. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει ότι η εν λόγω ενίσχυση δεν χρησιμοποιήθηκε για να επιτευχθεί μια τεχνητή ανάκαμψη των δραστηριοτήτων της εταιρείας, η οποία θα είχε απαράδεκτες αρνητικές επιπτώσεις για το σύνολο του σχετικού τομέα. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω παρατηρήσεων, η Επιτροπή κατέληξε επομένως στο συμπέρασμα ότι οι εισφορές κεφαλαίου ύψους 7 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων μεταξύ 1986 και 1988 μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά σύμφωνα με την εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΟΚ, δεδομένου ότι συνέβαλαν στην υλοποίηση μιας πραγματικής αναδιάρθρωσης της εταιρείας χωρίς να έχουν αρνητικές συνέπειες αντίθετες προς το συμφέρον της κοινής αγοράς.

Όσον αφορά το στοιχείο κρατικής ενίσχυσης που περιέχεται στην εισφορά κεφαλαίου προς την Hytasa λίγο πριν την πώλησή της, το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης ΕΟΚ προβλέπει μια παρέκκλιση για τις ενισχύσεις που αποσκοπούν στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση. Από την άποψη αυτή, παρόλο που η Hytasa είναι είναι εγκατεστημένη στη Σεβίλη, η οποία είναι περιοχή ενισχυόμενη και επιλέξιμη για τη χορήγηση περιφερειακών ενισχύσεων σύμφωνα με το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης ΕΟΚ, οι ενισχύσεις προς την Hytasa δεν χορηγήθηκαν βάσει προγραμμάτων περιφερειακών ενισχύσεων αλλά βάσει ad hoc αποφάσεων της ισπανικής κυβέρνησης και υπό μορφή αυθαίρετων εισφορών κεφαλαίου.

⁽¹⁾ Συλλογή 1973, σ. 611.

⁽²⁾ Συλλογή 1973, σ. 1471.

⁽³⁾ Συλλογή 1977, σ. 595.

⁽⁴⁾ Συλλογή 1990, σ. I — 307.

Ακόμα και εάν εθεωρείτο ότι η εν λόγω ενίσχυση έχει περιφερειακό χαρακτήρα, θα εξακολουθούσε ωστόσο να μην πληροί τα κριτήρια συμβατότητας που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης ΕΟΚ, εφόσον οι ενισχύσεις που χορηγούνται δυνάμει των διατάξεων του άρθρου αυτού πρέπει να συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της περιοχής — στην εξεταζόμενη περίπτωση αυτό συνεπάγεται ότι η ενίσχυση πρέπει τουλάχιστον να επιτρέπει την αποκατάσταση της διωσιμότητας της εταιρείας, η οποία όσον αφορά την Hytasa δεν έχει επιτευχθεί σύμφωνα με τις πληροφορίες που κοινοποιήθηκαν μέχρι τώρα στην Επιτροπή (το θέμα αυτό εξετάστηκε ήδη στο μέρος IV ανωτέρω), χωρίς να έχουν αρνητικές συνέπειες για τους όρους του ανταγωνισμού στην Κοινότητα.

Εξάλλου, ακόμα και εάν το στοιχείο ενίσχυσης ύψους 4 200 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών είχε χορηγηθεί από το κράτος υπό τον όρο ότι η Hytasa θα χρησιμοποιούσε το ποσό αυτό για επενδύσεις — όρος απαραίτητος για να μπορεί να θεωρηθεί ότι η ενίσχυση προωθεί την ανάπτυξη μιας ορισμένης περιοχής, όπως καθορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής του 1979 (1) σχετικά με τις αρχές συντονισμού των συστημάτων περιφερειακών ενισχύσεων — η συμβατότητα της ενίσχυσης προς την Hytasa δεν μπορεί να γίνει αυτόματα δεκτή εφόσον η Επιτροπή πρέπει, στο βαθμό που η χορήγηση της ενίσχυσης δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των εγκριθέντων από αυτήν καθεστώτων ενισχύσεων, να εκτιμήσει τη συμβατότητα αυτή βάσει των ουσιωδών χαρακτηριστικών τις ίδιας της ενίσχυσης και να εξακριβώσει, μεταξύ άλλων, εάν τα ενισχυόμενα επενδυτικά σχέδια συμβιβάζονται με το συμφέρον της Κοινότητας στο σχετικό τομέα και συμβάλλουν στην υγιή αναδιάρθρωση της εταιρείας (τα δύο αυτά θέματα εξετάζονται πιο λεπτομερώς κατωτέρω).

Εν πάση περιπτώσει, η ενίσχυση ύψους 4 200 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών υπερβαίνει κατά πολύ το ποσό των επενδύσεων που σχεδίαζε να πραγματοποιήσει η επιχείρηση (2 500 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών): η υπέρβαση αυτή δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να γίνει δεκτή για επενδυτικές ενισχύσεις.

Όσον αφορά τις εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο β), τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης δεν είχαν τον προορισμό ούτε τα χαρακτηριστικά ενός σχεδίου για την άρση σοβαρής διαταραχής της ισπανικής οικονομίας. Επιπλέον, οι ισπανικές αρχές δεν επικαλέστηκαν την εξαίρεση αυτή στις παρατηρήσεις που υπέβαλαν στην Επιτροπή.

Όσον αφορά την εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΟΚ για τις ενισχύσεις που προωθούν την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον, θα πρέπει καταρχήν να σημειωθεί ότι η ενίσχυση προς την Hytasa εμπίπτει στην κατηγορία των ενισχύσεων προς προβληματικές επιχειρήσεις, δεδομένου ότι τόσο η οικονομική θέση της εταιρείας όσο και τα οικονομικά της αποτελέσματα ήταν πάντοτε επισφαλής. Οι ενισχύσεις σε προβληματικές επιχειρήσεις ενέχουν το μεγα-

λύτερο κίνδυνο μεταφοράς της ανεργίας και των βιομηχανικών προβλημάτων από το ένα κράτος μέλος στο άλλο ενεργούν σαν μέσο για τη διατήρηση του status quo εξουδετερώνοντας τις συνέπειες των δυνάμεων της οικονομίας αγοράς όσον αφορά την εξαφάνιση μη ανταγωνιστικών επιχειρήσεων κατά τη διαδικασία προσαρμογής τους στις μεταβαλλόμενες συνθήκες του ανταγωνισμού. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή εφαρμόζει αυστηρή προσέγγιση κατά την αξιολόγηση της συμβατότητας των ενισχύσεων που παρέχονται για την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων. Η Επιτροπή απαιτεί ιδίως την πλήρη εξάρτηση αυτών των κρατικών παρεμβάσεων από την εφαρμογή κατάλληλου προγράμματος αναδιάρθρωσης ή μετατροπής ικανού να αποκαταστήσει τη μακροπρόθεσμη διωσιμότητα της ενισχυόμενης επιχείρησης. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει επίσης να περιλαμβάνει, ως αντιστάθμισμα και δικαιολόγηση της παρεχόμενης ενίσχυσης, μια συνεισφορά εκ μέρους του δικαιούχου για την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ, η οποία να εξουδετερώνει την επίδραση που έχει η εν λόγω ενίσχυση στην ομαλή λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς.

Όσον αφορά, από την άποψη αυτή, τις ενισχύσεις προς τον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, η Επιτροπή εκπόνησε με τη βοήθεια εθνικών εμπειρογνομόνων ορισμένα κριτήρια τα οποία οι κυβερνήσεις των κρατών μελών πρέπει να εφαρμόζουν κατά τις παρεμβάσεις τους στον τομέα αυτό. Τα κριτήρια αυτά καθορίστηκαν στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές του 1971 και 1977 σχετικά με τις ενισχύσεις προς τον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και των ενδυμάτων, οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν. Οι κυριότερες από τις αρχές αυτές προβλέπουν ότι οι ενισχύσεις πρέπει να διευκολύνουν την προσαρμογή της βιομηχανίας αυτής μέσω της εξάλειψης της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας, της προώθησης της συνεργασίας στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης και της στήριξης των διαρθρωτικών μεταβολών. Η επίδιωξη μιας αποτελεσματικής αναδιάρθρωσης και προσαρμογής αποτελεί, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση κεφαλαίων για επενδυτικούς σκοπούς. Οι ενισχύσεις δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αποσκοπούν αποκλειστικά στη διατήρηση μιας μη ανταγωνιστικής θέσης.

Υπό το φως των ανωτέρω παρατηρήσεων, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το στοιχείο κρατικής ενίσχυσης ύψους 4 200 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών υπέρ της Hytasa θα έχει ορισμένες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό οι οποίες θα γίνουν αισθητές κυρίως στο μέλλον, καθώς η ενίσχυση αυτή θα συμβάλλει στην υλοποίηση των μελλοντικών επενδύσεων της εταιρείας στο πλαίσιο του προγράμματος αναδιάρθρωσης που υπέβαλαν οι αγοραστής. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει προσεκτικά τα χαρακτηριστικά του σχεδιαζόμενου προγράμματος αναδιάρθρωσης. Σχετικά με το θέμα αυτό, πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η Επιτροπή είναι σε θέση όχι μόνο να εκτιμήσει εκ των προτέρων και να μετριάσει τις ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες που θα μπορούσε να έχει για τον ανταγωνισμό αυτό το στοιχείο ενίσχυσης, αλλά επίσης και να διορθώσει τις αρνητικές συνέπειες τις οποίες η αύξηση της παραγωγικής ικανότητας που προέκυψε από τις ενισχύσεις της περιόδου 1986-1989 θα μπορούσε να έχει στο μέλλον για τον ανταγωνισμό σε περίπτωση τεχνητής ανάκαμψης των δραστηριοτήτων της Hytasa,

(1) ΕΕ αριθ. C 31 της 3. 2. 1979, σ. 9.

Μετά από λεπτομερή εξέταση τόσο του αρχικού σχεδίου αναδιάρθρωσης της Hytasa όσο και του αναθεωρημένου σχεδίου, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα σχέδια αυτά προβλέπουν ορισμένες μειώσεις της παραγωγής και των πωλήσεων ενδιάμεσων προϊόντων, οι οποίες όμως αντισταθμίζονται από τις αυξήσεις των εργασιών μεταποίησης και των πωλήσεων επεξεργασμένων προϊόντων. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Hytasa δεν εξασφαλίζει την ανάληψη της απαιτούμενης για την αιτιολόγηση της ενίσχυσης δέσμευσης σχετικά με τον περιορισμό των δραστηριοτήτων της εταιρείας.

Δεδομένου εξάλλου ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης δεν περιλαμβάνει πρόγραμμα διάθεσης των μη παραγωγικών στοιχείων ενεργητικού της εταιρείας, τίποτα δεν εμπόδιζε την Hytasa στο μέλλον να αναπτύξει εκ νέου τις δραστηριότητές της προσφεύγοντας στη μη χρησιμοποιηθείσα παραγωγική ικανότητα της υπό συνθήκες πιο ευνοϊκές από εκείνες των ανταγωνιστών της. Πρέπει άλλωστε να σημειωθεί ότι στο μέλλον το ποσοστό της πλήρους χρησιμοποίησης της παραγωγικής ικανότητας της Hytasa όσον αφορά τη νηματοποίηση και την ύφανση, όπως αυτό προκύπτει από τη σύγκριση της υφιστάμενης πριν από την ιδιωτικοποίηση παραγωγικής ικανότητας με επίπεδο της σχεδιαζόμενης παραγωγής, θα ανέρχεται σε περίπου 50 %.

Προκειμένου να συμπληρώσει τις πληροφορίες σχετικά με το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Hytasa, οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν την 1η Αυγούστου 1991 λεπτομερή έγγραφα σχετικά με τις πρωτοβουλίες που ανέλαβε η εταιρεία για να μειώσει το εργατικό δυναμικό της. Οι μέχρι σήμερα πραγματοποιηθείσες απολύσεις, το μέσο κόστος των οποίων ανέρχεται σε 4,5 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες ανά θέση απασχόλησης, αφορούσαν 160 εργαζομένους από τους οποίους οι περισσότεροι ευρίσκονταν σχεδόν σε ηλικία συνταξιοδότησης. Επιπλέον, είχαν προγραμματιστεί περίπου 100 πρόσθετες απολύσεις κυρίως λόγω μακροχρόνιας ανικανότητας προς εργασία των απασχολούμενων· καθιερώθηκαν ταυτόχρονα εναλλακτικές περιόδους προσωρινών απολύσεων διάρκειας τεσσερισήμισι μηνών για 210 περίπου εργαζομένους.

Οι ανωτέρω αναφερόμενες μειώσεις του εργατικού δυναμικού της εταιρείας κατά 260 μονάδες συνολικά δεν φαίνεται να επαρκούν για την επίτευξη της προβλεπόμενης στο σχέδιο αναδιάρθρωσης μείωσης των μόνιμων θέσεων απασχόλησης σε 720 μονάδες έως το 1992· αντίθετα, η προσφυγή σε προσωρινές απολύσεις — ενώ η δυνατότητα αυτή είχε κατ' αρχήν αποκλεισθεί από μια ρήτρα της σύμβασης πώλησης — επιτρέπει στην εταιρεία να διατηρεί σε κατάσταση ετοιμότητας την παραγωγική της ικανότητα για κάθε ενδεχόμενη μελλοντική ευκαιρία αύξησης των πωλήσεων και του μεριδίου αγοράς της.

Η πολιτική της εταιρείας όσον αφορά το εργατικό δυναμικό της αναιρεί τη δυνατότητα χρησιμοποίησης του σχεδίου αναδιάρθρωσης ως αντισταθμιστική δικαιολογία για τις ενισχύσεις που έλαβε η Hytasa.

Δεδομένου ότι οι ισπανικές αρχές δεν έχουν μέχρι σήμερα υποβάλει κανένα νέο σχέδιο, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να συμπεράνει ότι το στοιχείο κρατικής ενίσχυσης υπέρ της Hytasa ύψους 4 200 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων που περιέχεται στην εισφορά κεφαλαίου πριν από την πώληση της εταιρείας δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, εφόσον

αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών στο εσωτερικό της Κοινότητας κατά τρόπο που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον και δεν συμβάλλει στην πραγματική αναδιάρθρωση της εταιρείας και την εξασφάλιση της πλήρους βιωσιμότητάς της.

VII

Σε περίπτωση ενισχύσεων που δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, η Επιτροπή, κάνοντας χρήση της δυνατότητας που της παρέχει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο με την απόφαση στην υπόθεση 70/72 (Kohlegestez) (1), όπως αυτή επιβεβαιώθηκε με την απόφαση στην υπόθεση 310/85 (Deufil) (2), μπορεί να ζητήσει από τα κράτη μέλη να ανακτήσουν τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν παράνομα από τους αποδέκτες τους.

Κατά συνέπεια, η Hytasa, πρέπει να επιστρέψει το ποσό των 4 200 εκατομμυρίων ισπανικών πεσέτων το οποίο έλαβε παράνομα.

Η επιστροφή πρέπει να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις της ισπανικής νομοθεσίας, και ιδίως εκείνων που αφορούν τους τόκους υπερμερίας επί των απαιτήσεων του Δημοσίου, οι οποίοι υπολογίζονται από την ημερομηνία κατά την οποία χορηγήθηκε η παράνομη ενίσχυση. Το μέτρο αυτό είναι αναγκαίο για την αποκατάσταση της προηγούμενης κατάστασης με την αναίρεση όλων των χρηματοοικονομικών πλεονεκτημάτων από τα οποία επωφελήθηκε αντικανονικά η επιχείρηση που έλαβε την παράνομη ενίσχυση από την ημερομηνία κατά την οποία αυτή καταβλήθηκε (βλέπε απόφαση στην υπόθεση 142/87 (Tubemeuse) (3)).

Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι "πρέπει οι συναφείς διατάξεις του εθνικού δικαίου να εφαρμόζονται κατά τρόπο που να μην καθίσταται στην πράξη αδύνατη η απαιτούμενη από το κοινοτικό δίκαιο ανάκτηση" — (απόφαση στην υπόθεση 94/-87 [Επιτροπή κατά Γερμανίας (4), σκέψη 12].

Η σύμβαση πώλησης προβλέπει ότι όλες οι σημαντικές χρηματοοικονομικές συνέπειες οι οποίες θα προκύψουν ως αποτέλεσμα πράξεων που έχουν πραγματοποιηθεί πριν από την πώληση της εταιρείας θα επιβαρύνουν τον πωλητή. Η ρήτρα αυτή θα επέτρεπε στο κράτος να αποζημιώσει τον αγοραστή για οποιαδήποτε επιστροφή ενίσχυσης την οποία θα επέβαλλε η Επιτροπή με απόφασή της σχετικά με την ασυμβατότητα μέρους ή του συνόλου της ενίσχυσης. Είναι σαφές ότι αυτό θα αναιρούσε την ουσία της απόφασης της Επιτροπής και θα επέτρεπε ιδίως τη διατήρηση της ασυμβίβαστης με την κοινή αγορά νόθευσης των όρων του ανταγωνισμού που θα έχει προκαλέσει η εν λόγω ενίσχυση. Η ρήτρα αυτή και οι παρόμοιες διατάξεις εθνικού δικαίου αποτελούν κατά συνέπεια μέσο καταστρατήγησης των κανόνων που προβλέπει η συνθήκη σχετικά με τις ενισχύσεις. Ως εκ τούτου είναι παράνομες βάσει του άρθρου 92 παράγραφος 1 και δυνάμει της αρχής της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου δεν πρέπει να εφαρμοστεί,

(1) Συλλογή 1973, σ. 813.

(2) Συλλογή 1973, σ. 901.

(3) Συλλογή 1990, σ. 1 — 959.

(4) Συλλογή 1989, σ. 175.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η χορήγηση από την ισπανική κυβέρνηση ενίσχυσης προς την HILATURAS Y TEJIDOS ANDULUCES S.A. υπό μορφή εισφορών κεφαλαίου ύψους 7 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών κατά την περίοδο 1986-1988 έγινε παράνομα κατά παράβαση των διαδικασιών κανόνων του άρθρου 93 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Εντούτοις, η ενίσχυση αυτή πληροί τις προϋποθέσεις εφαρμογής της παρέκκλισης του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης, και κατά συνέπεια συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

Το στοιχείο κρατικής ενίσχυσης ύψους 4 200 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών που περιέχεται στην εισφορά κεφαλαίου προς την Hytasa στην οποία προέδη το "Patrimonio del Estado" πριν από την ιδιωτικοποίησή της τον Ιούλιο του 1990 είναι παράνομο, δεδομένου ότι χορηγήθηκε από την ισπανική κυβέρνηση κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 93 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Επιπλέον, το εν λόγω στοιχείο ενίσχυσης δεν πληροί καμία από τις προϋποθέσεις εφαρμογής μιας από τις παρεκκλίσεις του άρθρου 92 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης ΕΟΚ, και κατά συνέπεια δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

Άρθρο 3

Το στοιχείο κρατικής ενίσχυσης που δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά επιστρέφεται. Κατά συνέπεια, το "Patrimonio del Estado" ανακτά από την Mediterráneo Técnica Textil

S.A. (πρώην Hytasa) το ποσό των 4 000 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών.

Το στοιχείο ενίσχυσης ανακτάται σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, και ιδίως εκείνες που αφορούν τους τόκους υπερμερίας επί των απαιτήσεων του Δημοσίου, οι οποίοι είναι απαιτητοί από την ηερμομηνία κατά την οποία χορηγήθηκε η παράνομη ενίσχυση.

Άρθρο 4

Οποιαδήποτε συμφωνία η οποία προβλέπει την αποζημίωση των αγοραστών από το κράτος ή από το Patrimonio del Estado για την επιβαλλόμενη με την παρούσα απόφαση της Επιτροπής υποχρέωση επιστροφής ενισχύσεων που έχουν ληφθεί, δεν έχει εφαρμογή.

Άρθρο 5

Η ισπανική κυβέρνηση ενημερώνει την Επιτροπή εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης σχετικά με τα μέτρα που έλαβε για να συμμορφωθεί προς αυτή.

Άρθρο 6

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.

Βρυξέλλες, 25 Μαρτίου 1992.

Για την Επιτροπή

Leon BRITTAN

Αντιπρόεδρος